

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

ο κόκκινος κάβουρας

μυθιστόρημα

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΚΑΒΟΥΡΑΣ

Μυθιστόρημα

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
Πεζογραφία – 328

Μίμης Ανδρουλάκης, Ο Κόκκινος Κάβουρας
Υπεύθυνος έκδοσης Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια - Διορθώσεις Μάριος Παρθένης - Γαρδίκη
Σελιδοποίηση ΦΑΣΜΑ Αφοι Καπένη Κ. & Α. Ο.Ε.

Φιλμ - Μοντάζ Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης
Copyright © Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)
& Μίμης Ανδρουλάκης, Αθήνα, 2013

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Νοέμβριος 2013

Κ.Ε.Τ. 8897 Κ.Ε.Π. 859/13

ISBN 978-960-16-5263-4

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,
ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Όταν έγινε καπνός ο Διπλός Άνθρωπος	9
Ο γκέι κι ο επιπόλαιος, κορυφαίοι στη μεγάλη χρονιά των πρακτόρων	32
Η Σιμόν και ο προδότης Ιούλιος	49
Ο κερατωμένος Σκωτσέζος - Ο ήσυχος Νορβηγός	75
Ένας κάπτεν και πολλές γυναίκες στο σταυρόλεξο του Όντιν Φιορντ	105
Πατ, η ζωγράφος “γκομενοπαγίδα”	128
Ο απροσδόκητος “Τουρκοθωμάς”: Το παρελθόν παραμονεύει	157
Έρρικα: Ένα daddy problem!	193
“Υπόθεση Μαλινόβσκι” στο Κόμμα	229
Μια κεραμίδα για τον πράκτορα A-25	252
Ντύσσελντορφ - Γιαννιτσά - Πύλος: Το μητρικό φάντασμα	267
Τόνου: Μία εκ βαθέων εξομολόγηση ενός παλαιού θανάσιμου αντίπαλου	295
Δύο Έλληνες, “Κάπα” και “Κάπα”, για τη CIA	300

<i>Piano solo και ο φάκελος Μόρο</i>	305
<i>Η πρώτη και η τελευταία ελληνική εμπειρία του “Καθηγητή”</i>	310
<i>Gladio - Κόκκινη Προβιά: Ένα δίκτυο με πολλά ονόματα</i>	320
<i>Μια νέα διάσταση στην υπόθεση του A-25</i>	328
<i>Ένας βρόμικος “Διπλός” στις πιο βρόμικες συναλλαγές</i>	333
<i>CIA και ακαδημαϊκοί: Ο μυστικός δεσμός με πανεπιστήμια και “δεξαμενές σκέψης”</i>	338
<i>Μαύρα καπέλα και Αμίρα</i>	347
<i>Θεσσαλονίκη: Δύο γυναίκες, δύο σκοτεινές ιστορίες περιπλέκονται</i>	357
<i>Μπριγίτε: «Καλύτερα κόρη προδότη!»</i>	383
<i>Ο άνθρωπος που κοιτάζει πάντα τα κορδόνια του</i>	407

Όταν έγινε καπνός ο Διπλός Άνθρωπος

Μακάρι να μην την έγραφα. Να συνέχιζα να λέω την ιστορία αυτού του τύπου μόνος μου σιωπηλά ή ζωντανά μ' ένα ποτήρι κρασί στο χέρι σε μικρές συντροφιάς. Έλα όμως που φοβήθηκα μη χαθεί καθώς περνούν τα χρόνια, μη δεν απομείνει κανείς που να την έχει ζήσει από πρώτο χέρι και να μπορεί να την αφηγηθεί. Έτσι κι αλλιώς, και στο προφορικό ξεκινώ κάπως ανάποδα: από εκείνο το κρύο πρωινό, πριν τριάντα χρόνια, που βιάστηκα να συναντήσω τον Χαρίλαο, μια και θα πάλευε ολονυχτίς με το μαξιλάρι.

Τον βρήκα πριν φέξει, να κάθεται με σβηστά φώτα πάνω από το τηλέφωνο περιμένοντας. Κομμένος από την αγρύπνια, το χέρι του πρώτη φορά να τρέμει, τα μάτια του πήραν να ωχροκιτρινίζουν, τα μάγουλα κι ο λαιμός του να 'χουν κρεμάσει, θαρρείς και μάζευε και βούλιαζε ολόκληρος μέσα στον ίδιο τον εαυτό του. Μα πιο πολύ μ' ανησυχούσε που 'ταν αξύριστος, στραβοκουμπωμένος, ο γιακάς του να πετά, εκείνος που ήταν βέβαιο πως θα πήγαινε ακόμα και στο εκτελεστικό από-

σπασμα σενιαρισμένος, κολλαριστός, με τα παπούτσια φρεσκογουαλισμένα. Ναι, η καλαισθησία του παρέμενε απτόητη στα δύσκολα, κι ίσως γι' αυτό του άρεσε να διηγείται στις παρέες εκείνη την παλιά σκηνή από τα μετεμφυλιακά χρόνια στη φυλακή.

«Τι να σου φέρω, παιδάκι μου;» ρώτησε η μάνα του, η Στυλιανή, σ' ένα επισκεπτήριο που ίσως και να 'ταν το τελευταίο. «Σαπούνι, μαύρη μπογιά και σιδερωμένο το κουστούμι που 'βγαλε όλες τις δίκες».

Τότε πρόσεξε ένα μικρό εικόνισμα της Παναγίας στο στήθος της, χαμογέλασε και την πείραξε τρυφερά:

«Μωρέ μάνα, με τόσο θάνατο που είδες, ακόμα πιστεύεις ότι υπάρχει Θεός;».

«Κι αν υπάρχει, παιδί μου; Καλού κακού προσεύχομαι να δοθεί χάρη να σταματήσουν οι εκτελέσεις. Αν πάλι δεν υπάρχει, δε χάνουμε τίποτε».

Τότε η συμπιεσμένη αγωνία του ξέσπασε σ' ένα σπαρακτικό γέλιο που έκανε τους φρουρούς να αναρωτιούνται. Μα τώρα, στους καλούς καιρούς, αυτός ο μήνας της αναμονής –να είναι βέβαιος πως κάποιος κοντά στην ηγεσία είναι μυστικός πράκτορας, μα να μην ξέρει ποιος– γέρασε πριν την ώρα του εκείνον τον λεβεντάνθρωπο που ήταν κάποτε ο θρυλικός καπετάν Γιώτης στα βουνά της ελεύθερης αντιστασιακής Ελλάδας.

«Έχεις πιει καφέ;» τον ρώτησα.

«Όχι. Περίμενε λίγο να 'ρθει η γυναίκα από το καφενείο».

Κατέβηκα στον ημιώροφο των γραφείων να φτιάξω δυο διπλούς, σκέτο για μένα, μέτριο για κείνον, και θυ-

μήθηκα, πριν μερικές μέρες που του 'κανα στο σπίτι ποδαρικό, τη Μάγδα να σπεύδει να ανοίξει πρώτη, να μου φωνάζει αφύσικα δυνατά: «Να κάνω καφέ;», ενώ με βουβές χειρονομίες να με ρωτά: «Τι στο καλό συμβαίνει; Κοίτα!» και να μου δείχνει στο αριστερό μπράτσο της το μπλε αποτύπωμα ενός ανδρικού χεριού που την έσφιξε σαν τανάλια μες στη νύχτα. Κι όταν εκείνος βγήκε από τον εφιάλτη με το δικό της ουρλιαχτό, της φάνηκε αγνώριστος. Επέστρεφε σε μια άγρια σκηνή, σώμα με σώμα με τα φαντάσματα μιας άλλης εποχής.

Περιμέναμε, αμίλητοι, τέτοιες ώρες τι να πεις, έκανε φοφόκρυο, αλκυονίδες μέρες, και παρατηρούσα μέσα του να παλεύουν ένα σωρό αντίθετα συναισθήματα, μα ένα είχα σίγουρο: τον διαπερνούσε μέχρι το μεδούλι μια αλλόκοτη, σκοτεινή ενοχή. Η τέλεια αντιστροφή του αισθήματος. Ο προδομένος νιώθει ενοχή για τον προδότη. Το θύμα για τον θύτη. Ο βιασθείς για τον βιαστή. Ακόμα και ο αστυνόμος για τον κλέφτη. Με ντράπηκε; Ίσως, μα δεν ήταν αυτό το κύριο. Λέω ίσως και να ντράπηκε γιατί τον είχε προδώσει εκείνο το ένστικτο για το οποίο πάντα καυχιόταν, η διαίσθησή του για τους ανθρώπινους χαρακτήρες. Τα 'χε δει όλα και σπάνια ξεγελιόταν η καρδισιωτική πονηράδα του. «Σαν πολύ αριστεριστής το παίζει ο τάδε. Χμ, ή αστός είναι στην καταγωγή ή έχει κάνει υποχωρήσεις. Μπας κι είχε κάνει “δήλωση”»;» Τριάντα χρόνια μετά, μπορώ να βεβαιώσω ότι κατά κανόνα οι πλούσιοι από καταγωγή σύντροφοι το 'ριχναν στον αριστερισμό για να ξεχάσουν το ταξικό τους “ελάττωμα”, κι εμείς, υπερήφανοι για τη φτώχεια μας,

το παρατραβήξαμε στον ρεαλισμό για να σκεπάσουμε την υπόκωφη ταξική έχθρα μας. Ένωθε ίσως εκτεθειμένος καθώς ήμασταν δύο, το πολύ τρεις, που γνωρίζαμε προς ποιους στρέφονταν οι μύχιες υποψίες του και πόσο έξω είχε πέσει αυτή τη φορά. Δεν πάει πολύς καιρός που του εξέφρασα χωρίς περιστροφές τη δυσφορία μου που τον περιέλαβε μαζί μας στην αντιπροσωπεία σε μια πολύ εμπιστευτική αποστολή στο εξωτερικό. Όχι γιατί πήγε ο νους μου πως ήταν πράκτορας, αλλά γιατί δεν κολλούσε με τίποτα, ήταν παντελώς άσχετος με το θέμα, ένας τυπικός καλός οργανωτικός με τα κριτήρια μιας αναδυόμενης άκαπνης νέας κομματικής γραφειοκρατίας.

«Μα τι λες; Το “Κόμμα” τον βλέπει με προοπτική και πρέπει να του δίνει ευκαιρίες. Είναι σοβαρός και σεμνός, τον κοιτάξεις και κοκκινίζει σαν κοριτσάκι. Εσύ να τα βλέπεις, που τα ’χεις όλα για να λύσεις το πρόβλημα της ηγεσίας του Κόμματος για πολλά χρόνια – σκέψη, αναλυτική ικανότητα, ρητορική, αφοσίωση, προλεταριακή καταγωγή, αγωνιστικό παρελθόν και τα ρέστα–, μα έχεις κι αυτό το αναθεματισμένο, το φιλελεύθερο, το κρητικό, το βενιζελοκομμουνιστικό, σαν και τον “άλλο” που μ’ έχει τρελάνει –εννοούσε τον Μίκη–, σαν την “άλλη” που πήγα και παντρεύτηκα και δεν παλεύεται με τίποτα. Τα ίδια τραβήξα και στη φυλακή με τον συγχωριανό σου τον Μανόλη Σιγανό, τα ίδια και με τον ξεροκέφαλο Ηλιάκη. Να πάρει ο διάολος την άναρχη φάρα σας, δεν κολλάει από τη φύση της με τη λειτουργία ενός κομμουνιστικού κόμματος».

Του άρεσε να χαϊδεύεται σε ψευτοκαβγάδες με τους Κρητικούς, αλλά ασκούσαν πάνω του μια ακατανίκητη έλξη και δεν έλεγε να ξεκολλήσει. Εκείνος επέβαλε την εγγύτητα των γραφείων μας –του δικού του, του δικού μου και του Μίκη– που σχημάτιζαν στον ίδιο όροφο το μονίμως ταραγμένο “τρίγωνο των Βερμούδων”. Και βέβαια ήταν περήφανος για την αλέγκρα σύζυγό του, τη Μάγδα Αναγνωστάκη, που γελοιοποιούσε τις βλαχοσοβιετικές του συμβάσεις, αφηρούσε τα κομματικά ταμπού και δεν καταδέχθηκε ούτε μια φορά να τον συνοδεύσει ακόμα και στην πιο χαλαρή επίσημη υποχρέωσή του, όπως σ’ ένα γεύμα σε πρεσβευτική κατοικία. Τα ’φτιαξαν όταν ήρθε εθελόντρια του Ερυθρού Σταυρού στο “νοσοκομείο” κρατουμένων στη Λέρο. Ένα μικρό δείγμα της αθλιότητας της χουντικής ΚΥΠ και της Ασφάλειας εμφανίζεται στις αναφορές και τις εκθέσεις για τη Μάγδα στον λεηλατημένο Φάκελο 22222 του Χαρίλαου. Έφτιαχναν ένα σωρό μυθιστορηματικές κατασκευές γιατί ήταν πρώην σύζυγος Μος, με καναδική υπηκοότητα. Μα ήταν κακότυχη, έφυγε πολύ νωρίς – κι ας του ’κανε χοντρή πλάκα με “όνειρα” της μελλοντικής χηρείας της καθώς είχαν διαφορά ηλικίας.

Την πρωινή σιγή δεν κατάφερε να σπάσει ούτε ο διακεκομμένος ήχος του ασανσέρ. Ήταν καινούριο και ο ήχος του ήταν ανεπαίσθητος. Άργησε να σταματήσει στον όροφό μας. Είχε πια ξεημερώσει, εκείνος γύρισε τη σελίδα στο ημερολόγιό του, πρέπει να έγραφε 8 Ιανουαρίου του 1983, όταν επιτέλους χτύπησε το τηλέφωνο. Πήγα να τ’ αρπάξω, μα δεν τον πρόλαβα.

«Έλα, ρε...» κάνει απότομα στον παλιό συγκρατούμενό του.

«Εντάξει, όλα όπως τ' α-πο-φα-σί-σα-τε» δεν χάνει ο άλλος την ευκαιρία να εκφράσει τη δυσφορία του για τη βελούδινη λύση που επιλέχθηκε.

«Άσ' τα αυτά και λέγε...» του αγριεύει.

«Πήρε κανονικά “το λεωφορείο για Κοζάνη”». Τον συνοδεύσαμε μέχρι την πόρτα. Μόνο λουλούδια δεν του προσφέραμε. Α, ρε, α! Ρε, δεν ξέρω πού την πάτε τη δουλειά...» του 'κλεισε κατάμουτρα το τηλέφωνο ο Αργύρης Μ., θρυλική φυσιογνωμία της φοβερής ΟΠΛΑ, της οργάνωσης του ΕΑΜ που εκτελούσε κατά κανόνα τους κουκουλοφόρους καταδότες και συνεργάτες των ναζί.

Έτσι έφυγε για πάντα με την πρωινή πτήση Θεσσαλονίκη - Μόναχο και με τον καιρό ξεχάστηκε, δίχως να ξανακουστεί ποτέ τίποτα γι' αυτόν, ο “σύντροφος” Α-25, ο “τέλειος” Διπλός Άνθρωπος: στο Κομμουνιστικό Κόμμα και στην ΚΥΠ. Ο ακριβής κωδικός του αποκρυπτογραφημένος ήταν Α25-7.18-4.21.19.19. Τι ακριβώς σήμαινε θα το ανακαλύψουμε αργότερα.

Αποβραδís, την ώρα που άναβαν τα γλέντια για τους Γιάννηδες και τις Ιωάννες, τον “επισκέφθηκαν” στο διαμέρισμά του στην Καλαμαριά, κοντά στην Πλαστήρα, τρεις παλιές καραβάνες από την εποχή του Δημοκρατικού Στρατού –ο Κώστας, ο επικεφαλής, ο Γιάννης, ο “άρχοντας”, και ο Αργύρης, ο “φονιάς”, του γλυκού νερού, όπως τον πείραζα– και δύο άξια στελέχη από τη νεότερη γενιά, ο Άγγελος και ο Σήφης. Καθένας θα αναπαραστήσει τη σκηνή του τέλους με διαφορετικά χρώ-

ματα. Μη φανταστείτε δράματα, δικαιολογίες, μεταμέλειες, βία, ανακρίσεις, Τίποτα. Μήτε αν υπέδειξε άλλους για στρατολόγηση από την ΚΥΠ-CIA δεν του απέσπασαν. Μήτε το μισθολόγιό του δεν ρώτησαν. Θα περάσουν πολλά χρόνια για να υποκύψει στις αφόρητες πιέσεις μου ο συνταξιούχος αρχηγός της “δημοκρατικής” πλέον ΕΥΠ και να μου αποκαλύψει ότι ο μισθός του ομολόγου του πράκτορα στα υψηλά κλιμάκια του ΠΑΚ έφτανε από τα χρόνια της δικτατορίας στα δύο χιλιάδες δολάρια τον μήνα! Μεγάλο ποσό στη δεκαετία του '60 και του '70 σε σχέση με τη δραχμή. «Ήξεραν ακόμα και το πότε και πού κατουράει ο Ανδρέας. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι περιγραφές τους για τους ερωτικούς εγκλεισμούς του σε βίλες στο Λονδίνο, το '73-'74, και στη συνέχεια το '75 στην Αθήνα έπιαναν εκατοντάδες σελίδες, αληθινό μυθιστόρημα. Η χούντα διέθετε τεράστια ποσά γι' αυτή τη δουλειά» θα μου εξομολογηθεί.

Στους “Πέντε” άνοιξε η νοστιμούλα σύζυγος, μα κατάλαβε από τα πρόσωπά τους πως κάτι ασυνήθιστο συνέβαινε και δεν άρχισε τις γαλιφιές της με την ξενική προφορά “σύντροφοι” και “σύντροφοι”. Κάθισαν στο τυπικά μικροαστικό σαλόνι του – πάνω από τις δικές μας προδιαγραφές εκείνης της εποχής.

«Χλώμιασε αλλά δεν αιφνιδιάστηκε, διατηρούσε απόλυτα την αυτοκυριαρχία του, το βλέμμα του παρέμενε άδειο, ήταν σαν να έληξε η σύμβαση ενός υπαλλήλου, δεν είδα εγώ κανένα ιδιαίτερο συναίσθημα όπως άλλοι εκ των υστέρων θα περιγράψουν» θα επιμείνει ο Άγγελος ακόμα και τώρα, τριάντα χρόνια μετά.

Διατηρούσα τις αμφιβολίες μου.

«Δεν είναι, φίλε, εύκολο, να καταλάβεις τον άλλον, ειδικά αυτές τις στιγμές. Εδώ δεν καταλαβαίνεις τη γυναίκα σου, ούτε το παιδί σου. Τα κίνητρα του προδότη, του πράκτορα, είναι πιο περίπλοκα και σκοτεινά. Πάντα μένει κάτι αινιγματικό στην προσωπικότητά του που πρέπει να το καταλάβουμε».

«Δεν υπάρχει τίποτα να καταλάβεις» θα μου το ξεκόψει.

«Το παιχνίδι τέλειωσε» ανακοίνωσε στον Α-25 με ήρεμη επισημότητα ο πιο στενός συνεργάτης του, ο Κώστας, το μέλος του Πολιτικού Γραφείου με τη δεύτερη μεγαλύτερη ευθύνη στην εντυπωσιακά βιαστική προώθησή του στα ηγετικά κλιμάκια. «Μας τον φόρεσαν καπέλο απ' έξω και από πάνω» θα διαμαρτύρονταν τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης τα νέα στελέχη της βόρειας Ελλάδας που είχαν δοκιμαστεί σκληρά στον αντιδικτατορικό αγώνα, στις εξορίες, στις φυλακές, στα βασανιστήρια.

«Το πρωί φεύγεις οριστικά και αμετάκλητα από τη χώρα, δεν θα ξαναπατήσεις ποτέ στη ζωή σου, ούτε θα πλησιάσεις πουθενά στον κόσμο ελληνική κοινότητα. Διαφορετικά θα περάσεις στη δικαιοδοσία του Αργύρη. Στη γυναίκα σου δίνουμε διορία το πολύ είκοσι μέρες να λύσει τα πρακτικά προβλήματα του σπιτιού και της δουλειάς της και να σε ακολουθήσει» ολοκλήρωσε ο Κώστας, ο κομματικός με τη μοναδική ικανότητα προσαρμογής στις μεταβολές των καιρών “ψηλά στης Ρωσίας τα χιόνια”. Θα τον επιτιμούσα ακόμα μέχρι χτες

ως τον μοιραίο άνθρωπο σ' όλες τις κομματικές κρίσεις και εκκαθαρίσεις – του '56, του '68 κι αργότερα του '90-'91. Έλα όμως που τον “βρήκα” πρόσφατα ανταρτόπουλο στη λίστα με τα πέντε χιλιάδες ονόματα του “στρατοπέδου” Μπούλκες, στον εφεδρικό στρατό που κράτησε ο ΕΛΑΣ στη Γιουγκοσλαβία μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας το 1945 – και για τα όσα γίνανε εκεί το μόνο που μπορείς να πεις εκ των υστέρων είναι “ουαί τοις ηττημένους”! Πριν κατακρίνουμε κάποιον, καλύτερα να ξέρουμε ποιες τραγικές εμπειρίες τον σημάδεψαν. Όχι, δεν ήταν ο Κώστας “άνθρωπος από μάρμαρο”, όπως στην ταινία του Βάιντα. Αντίθετα ήταν οικείος, απλός, φαρντουφεκάς, και μπορώ να πω ότι σαγήνευε τα πιο απαίδευτα μεσαία οργανωτικά στελέχη με τις τσεκουράτες “αντιδιανοούμενες” απλουστεύσεις-κωδικοποιήσεις της κομματικής γραμμής.

Είναι βέβαιο ότι εκείνο το βράδυ οι “Πέντε” είχαν εντολή να μην ξεγυμνώσουν την ανθρώπινη υπόσταση του προδότη A-25. Τον αντιμετώπισαν όπως έναν αιχμάλωτο πολέμου.

«Κατάλαβες γιατί διαμαρτύρεται ο Αργύρης, ε; Ζει σε άλλον κόσμο» μου ψιθυρίζει ο Χαρίλαος.

«Κατάλαβα».

Εκείνες τις μέρες ο IRA πέταξε με μια σφαίρα στο κεφάλι το κακοποιημένο σώμα ενός συνεργάτη του σε μια χωματερή του Μπέλφαστ της Βόρειας Ιρλανδίας. Ήταν “μπροστινός” του επιχειρηματίας, για να του εξασφαλίζει “safe houses”, καταφύγια, και να του ξεπλένει μαύρο χρήμα. Απεδείχθη ότι δούλευε ταυτόχρονα για

τις βρετανικές μυστικές υπηρεσίες, την MI6. Είχε εκβιαστεί. «Ή συνεργάζεσαι μαζί μας και παραμένεις ελεύθερος ή πας ισόβια για ληστεία τράπεζας, δολοφονία, ξέπλυμα βρόμικου χρήματος». Φυσικά τα κίνητρα της προδοσίας και σ' αυτή την περίπτωση ήταν πιο περίπλοκα από την υποχώρηση σ' έναν εκβιασμό.

Κάτι τέτοιες ώρες ο νους μας κάνει κρυφές συγκρίσεις. Ο A-25 θα εξαφανιστεί από προσώπου γης σαν κυνηγημένο σκυλί, αλλά ο Ηλίας Καζάν –ο εκπληκτικός *Elia* των *America-America*, *Βίβα Ζαπάτα*, *Λεωφορείο ο Πόθος*, *Ανατολικά της Εδέμ*, *Ο Συμβιβασμός*, *Ο τελευταίος των μεγιστάνων*– εκείνον τον καιρό σε συνέντευξή του στο *Βήμα* αναγνωρίζει ότι στην εποχή του μακαρθισμού ήταν πληροφοριοδότης του FBI στο Χόλλυγουντ σε βάρος προοδευτικών συναδέλφων του, αλλά διαμαρτυρόταν γιατί «χρόνια τώρα το πιπιλίζουν σαν καραμέλα οι κομμουνιστές στην Ελλάδα, στην Ιταλία, στη Γαλλία, παντού... Όμως στις ιδιαίτερες συζητήσεις μας ομολογούν ότι θαυμάζουν το έργο μου και το θεωρούν προοδευτικό». Τελικά τον Ηλία, τον Καζάν, θα τον αγκαλιάσουν περίπου οι πάντες, ενώ ο A-25 ξεχάστηκε απ' όλους και μόνο πολύ σπάνια επανερχόταν στις πιο εμπιστευτικές συζητήσεις μας, κυρίως όταν κουτσοπίναμε στη στοά Μοδιάνο της Θεσσαλονίκης.

Δεν ξέρω τι με πιάνει σε κάτι δύσκολες στιγμές σαν κι αυτήν με τον Χαρίλαο κι αρχίζω να ξεφουρνίζω άσχετες ιστορίες.

«Οι κρητικές επαναστάσεις μόνο όταν ψυχορραγούσαν και έφταναν στην απελπισία έκαναν εκτελέσεις των

θεωρούμενων προδοτών. Έτσι εκτελέστηκαν στον Ομαλό, τον Απρίλη του 1866, ως προδότες τέσσερις χριστιανοί που είχαν καταταγεί στην τουρκική χωροφυλακή, μεταξύ των οποίων και ο πρώην επαναστάτης οπλαρχηγός Βασίλειος Καζάκος».

Τελικά ένας παθιασμένος αφηγητής ιστοριών από το αντάρτικο, όπως αυτός, ήταν αδύνατον να μην τσιμπήσει. Κι έτσι ξεκόλλησε από τη βύθιση και τη σιωπή.

«Πώς το 'πες προχθές σ' αυτή τη διάλεξή σου; Ηθικό δίλημμα της πολιτικής; Χμ, αυτή τη φράση μόνο συγκράτησα, και μ' έχει βασανίσει. Τα άλλα τα κουλτουριάρικά σου δεν με συγκινούν. Τι να ξέρεις όμως εσύ από πραγματικό ηθικό δίλημμα. Εφιαλτικό...»

Πήρε μια ανάσα, ήπια μια γουλιά καφέ και άρχισε.

«Είχαμε εγκλωβιστεί με το τμήμα σε μια δασωμένη χαράδρα, ενάμισι μέτρο χιόνι, περικυκλωμένοι από παντού, πεινασμένοι, παγωμένοι. Τα αεροπλάνα πάνω από τα κεφάλια μας έκαναν αναγνωριστικούς κύκλους. Κι όμως οι αντάρτες εντόπισαν τρεις ανιχνευτές του στρατού με ασύρματο, συνοδευόμενους από έναν Βρετανό στρατιωτικό σύνδεσμο και, κρυμμένοι πίσω από τα δένδρα, τους έβαλαν τα μαχαίρια στον λαιμό και τους αφόπλισαν. Έτσι και τους πυροβολούσες, χάθηκες. Τα αεροπλάνα θα γέμιζαν τη χαράδρα βόμβες ναπάλμ. Τι τους κάνεις τώρα αυτούς; Τρία πιτσιρίκια, το πιθανότερο με αναγκαστική επιστράτευση; Ο Βρετανός άρχισε να κλαψουρίζει πως είναι Νεοζηλανδός, πήρε μέρος στη Μάχη της Κρήτης και άλλα τέτοια να τον λυπηθούν. “Γνωρίζεις, ρε” του λέω, “τον Νεοζηλανδό λοχαγό Ντό-

ναλντ Σκοτ; Ήταν σύνδεσμος της Βρετανικής Αποστολής με μας, την 5η Ταξιαρχία του ΕΛΑΣ. Τον Τζεφ, τον ταγματάρχη της Ιντέλλιντζενς Σέρβις;”. Δεν φαινόταν να ξέρει, αλλά οι αντάρτες μου ήταν αγριεμένοι και βιάζονταν να τελειώνουμε. Αν άφηνα ελεύθερους τους αιχμαλώτους, σε λίγα λεπτά ο στρατός θα εξόντωνε όλο το τμήμα, κοντά στους εκατό. Αλλά, πάλι, να πάρω το κρίμα στον λαιμό μου και να τους σφάξουμε σαν τ’ αρνιά; Αυτό είναι ηθικό δίλημμα. Αυτός είναι ο ηθικός κίνδυνος...»

Καλύτερα που δεν πρόλαβα ποτέ να πω στον Χαρίλαο ότι ο, συμπαθέστατος κατά τα άλλα, μποέμ καραβανάς που είχε ο Ανδρέας αναπληρωτή στο πόδι του στο υπουργείο Άμυνας δεν είχε ανάλογα ηθικά διλήμματα, όπως βεβαιώνουν με όρκους στρατιωτικής τιμής μερικοί συνάδελφοί του, μετέπειτα κορυφαίοι στο Γενικό Επιτελείο. Καθάρριζε επιτόπου στον Γράμμο, κατά παράβαση των σχετικών διαταγών, τους αντάρτες που παραδίδονταν ή πιάνονταν αιχμάλωτοι. Θα το ’γραφα με επιφύλαξη, ωστόσο ακριβώς για κάτι τέτοιες περιπτώσεις “περίεργων” επιλογών σ’ ευαίσθητους τομείς ένας εκ των εμπίστων του Ανδρέα στη νέα ΕΥΠ θα σχολιάσει:

«Μυστήριο! Αν του έδινες μια λίστα είκοσι ατόμων να επιλέξει, θα διάλεγε αυτόματα τον δέκατο ένατο χειρότερο. Μυστήριο για έναν άνθρωπο με τόσο σπάνια ευφυΐα».

Ήταν όμως μια καλή ευκαιρία η αναφορά του Χαρίλαου στον Βρετανό για να στρέψω τη συζήτηση στην υπόθεση που μας ενδιαφέρει.

«Πού ξέρεις, Χαρίλαε, ο Νεοζηλανδός αυτός μπορεί να ήταν στην ομάδα που έφερε μαζί του ο ξακουστός Κιμ Φίλμπυ».

«Πάψε, βρε, σιγά που ήρθε ο Φίλμπυ στην Ελλάδα! Έχω ακουστά για Ισπανία, Πορτογαλία, Γερμανία, ΗΠΑ, Τουρκία και Λίβανο».

«Κι όμως στην αυτοβιογραφία του, *Silent War*, βεβαιώνει πως έφτασε το 1945 από την Αθήνα στη Θεσσαλία και στον Όλυμπο. Συνεπώς είχε μια καθαρή εικόνα της κατάστασης, την οποία μεταβίβασε ταυτόχρονα στους Βρετανούς και στους Σοβιετικούς».

«Τι λες, ρε παιδί μου! Τελικά αυτός από πίστη στήριξε τη Σοβιετική Ένωση στον πόλεμο κι έγινε ο τελειότερος και διασημότερος διπλός πράκτορας όλων των εποχών. Έτσι πίστευε πως υπηρετεί καλύτερα και την πατρίδα του, τη Βρετανία, και την ανθρωπότητα».

«Ήταν κομμουνιστής από φοιτητής στο Trinity College του Κέιμπριτζ μαζί με τους άλλους τέσσερις. Ήταν ο Πέμπτος Άνθρωπος. Το *The Cambridge Five Spy Ring*. Έφτασε να χωρίσει την αγαπημένη του σύζυγο Λίτζι, τη γεννημένη στην Αυστρία βρετανή κομμουνίστρια, για να μην εγείρει υποψίες. Πρώτα στρατολογήθηκε σοβιετικός πράκτορας από έναν Βιεννέζο σεξοθεραπευτή, μετά ηγήθηκε της βρετανικής αντικατασκοπείας!»

Έτσι λοιπόν το βράδυ του Προδρόμου Ιωάννη, κάποιοι θα πουν λίγο νωρίτερα, έκλεισε οριστικά η υπόθεση του A-25 και δεκαεπτά –μεσαίων και κατώτερων– στελεχών που “δούλευαν” μέχρι και το 1982 για τις μυ-

στικές υπηρεσίες μέσα στο Κόμμα. Τίποτα δεν διέρρευσε στον Τύπο, σε μια χώρα που, και μύγα να σηκωθεί, όλοι το μαθαίνουν κι όλοι μιλούν αδιάκριτα, ασταμάτητα. Το μέγα πολιτικό σκάνδαλο για τη δημοκρατία –να λειτουργούν ακόμα, παρά τις αποχουντοποιήσεις και τις εκκαθαρίσεις, οχτώμισι χρόνια μετά την πτώση της δικτατορίας, κυπατζίδικοι μηχανισμοί στα κόμματα της Αριστεράς, της θεσμικής και της ακραίας “αντισυστημικής”, καθώς και στα ΜΜΕ και γενικότερα στη δημόσια ζωή– αποσιωπήθηκε. Οι μεν ήταν υπόλογοι, οι δε φοβούνταν το πλήγμα στην αξιοπιστία των κομμάτων.

Έρχεται μια στιγμή σ’ αυτές τις υποθέσεις, όπως διαπιστώνει ο δάσκαλος Κόνραντ στο *Μυστικός Πράκτωρ*, που και οι δύο αντίπαλες πλευρές συμβουλεύουν τον κατάσκοπο να γίνει καπνός και να μη βγάλει τσιμουδιά.

Η άτιμη η ζωή όμως σφύζει από συμπτώσεις. Τη μέρα που υποθέσαμε πως ξεφορτωθήκαμε τον δικό μας πράκτορα, στον παγκόσμιο Τύπο πέρασε μια είδηση απαρατήρητη: ολοκληρώθηκε η μετατροπή του στρατιωτικού ARPANET στο δίκτυο που έμελλε να γίνει στη συνέχεια το INTERNET. Η προκατακλυσμαία κατασκοπεία “πέθανε”, ζήτη η νέα κυβερνοκατασκοπεία! Ο αναγνώστης, αν έχει τρίχες στο κεφάλι του, θα σηκωθούν σε τρελοπάνκ όταν στην πορεία της διήγησης θα ανακαλύψει τι απίθανοι συνδυασμοί τους μπορεί να υπάρξουν τριάντα χρόνια μετά.

Όμως η υπόθεση του Διπλού Ανθρώπου A-25 δεν ήταν μεμονωμένη, ούτε απλώς ελληνική, ένα απομεινάρι

δηλαδή των περιόδων της πολιτικής ανωμαλίας και στη συνέχεια της χούντας των συνταγματαρχών. Ένα σχεδόν αστέιο περιστατικό εκείνες τις μέρες στη μακρινή ειρηνική Νορβηγία, το οποίο επίσης θάφτηκε όπως όπως, ρίχνει νέο φως σ' αυτές τις σκοτεινές ιστορίες.

Ένας περιέργος αστυνομικός είδε να βγαίνει ατμός στον παγωμένο αέρα από τα υπόγεια μιας αγροικίας και εισέβαλε για να πιάσει στα πράσα ένα παράνομο αποστακτήριο νορβηγικής ρακής, ακεβίτ με τ' όνομα. Έκπληκτος, αφού κατέβηκε καμιά εικοσαριά σκαλοπάτια κάτω από τη γη, αντίκρισε μια μεγάλη μυστική κρύπτη που διέθετε ό,τι μπορείς να φανταστείς; από χρυσές λίρες και συσκευασμένα τρόφιμα μέχρι ραδιο-επικοινωνιακά μέσα και σύγχρονο οπλισμό αρκετόν για ένα ορεινό τάγμα καταδρομών. Οι αστυνομικοί της Άμεσης Δράσης νόμιζαν ότι συνέλαβαν έναν γκάνγκστερ και πως ανακάλυψαν ένα κρησφύγετο της νορβηγικής μαφίας. Καμιά εκατοστή ανάλογες κρύπτες ανήκαν στις μυστικές υπηρεσίες ασφαλείας του νορβηγικού στρατού για λογαριασμό του NATO, ενόψει σοβιετικής και γενικότερα κομμουνιστικής απειλής! Δεκάδες χιλιάδες κρύπτες σ' όλη τη Δυτική Ευρώπη! Το δίκτυο *Gladio*, *Κόκκινη Προβιά* στην Ελλάδα, ήρθε στην επιφάνεια μ' αυτόν τον τραγελαφικό τρόπο. Πώς αντέδρασαν οι πρωθυπουργοί των χωρών του NATO, ειδικά οι σοσιαλιστές; Πώς ο Ανδρέας Παπανδρέου; Πόσες μυστικές κρύπτες παρέμειναν στην Ελλάδα μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '80; Πότε και πώς διαλύθηκε το μυστικό δίκτυο; Τι απέγιναν οι χρυσές λίρες της *Gladio*, οι οποίες λέγεται ότι κατα-

τέθηκαν στην Τράπεζα της Ελλάδας; Πώς φτάσαμε στον A-25 και στους ομοίους του; Και πώς ξεμπροστιάστηκε δίχως να έχει κάνει ο ίδιος το παραμικρό σφάλμα;

Σ' αυτά και σε άλλα πιο δραματικά ερωτήματα θα επιχειρήσει να απαντήσει η έρευνά μας, τριάντα χρόνια μετά. Μια συμπαιγνία συμβάντων, ακόμα και τυχαίων, θα μας οδηγήσει να εντοπίσουμε, πέραν των άλλων, μέχρι και τον πρώην –συνταξιούχο σήμερα– Ιταλοαμερικανό αρχιπράκτορα της CIA, υπεύθυνο τότε στον αγώνα κατά των κομμουνιστικών κομμάτων και της ευρύτερης Αριστεράς της νότιας Ευρώπης. Ήταν ο λεγόμενος “Καθηγητής”, ένας λαμπρός κατά τα άλλα επιστήμονας (!), ίσως πιο ειλικρινής από ορισμένους επιφανείς ομολόγους του στο Χάβαρντ και σε άλλα ελίτ πανεπιστήμια που κάνουν και σήμερα ακριβώς την ίδια δουλειά και που τους τιμούν στην Ελλάδα σαν συμβουλάτορες γενικής αποδοχής. Μόνο η θεματολογία έχει αλλάξει.

Έχουμε αφήσει όμως τον Χαρίλαο μόνο κι έρημο εκείνο το πρωινό του Γενάρη να του πλακώνει την καρδιά η αλλόκοτη ενοχή και να λογαριάζει τις πιθανές απώλειες από την περίπτωση του A-25. Σε τι πληροφορίες μπορούσε να έχει πρόσβαση στα χρόνια της δικτατορίας για την παράνομη αντιστασιακή δουλειά στην Ελλάδα; Άμεσα, ελάχιστες. Αλλά... Οι εκθέσεις της ΚΥΠ και της Ασφάλειας Νο 215606, το '72, την κρίσιμη χρονιά που χάνονται τα ίχνη του Χαρίλαου στην Ελλάδα και καταφέρνει να ξεγλιστρήσει στο εξωτερικό μεταμφιεσμένος σε χίπη μαζί με δυο Γάλλους “τουρίστες”, κάνουν γενικές περιγραφές της αναμενόμενης παράνομης

δουλειάς του Κόμματος αλλά συγκεκριμένο τίποτα. Αλλά... Μια σουβλιά πέρασε το πρόσωπό του όταν φωναχτά επαναλάμβανα τη σκέψη που σίγουρα έκανε κι αυτός την ίδια στιγμή. Με μια διαφορά. Το δικό μου ένστικτο δεν υποστήριζε όσα εύλογα διατύπωννα.

«Τις μέρες που εμείς εδώ κάναμε το Πολυτεχνείο, Χαρίλαε, υπήρχε μια παράνομη κίνηση στελεχών από Ελλάδα μέσω Ιταλίας - Γαλλίας και τελικά μέσω Δυτικής Γερμανίας προς τη Δρέσδη της Ανατολικής Γερμανίας. Εκεί, στα περίχωρά της, στις αρχές του Δεκέμβρη του 1973, θα άρχιζε το 9ο Συνέδριο του Κόμματος. Είναι δυνατόν, έστω έμμεσα, να μην πάρουν μυρωδιά αυτή τη ροή προσώπων τα στελέχη μας της Γερμανίας και γενικά της Δυτικής Ευρώπης; Πώς γίνεται να ακολουθήσει αμέσως μετά, τον Φεβρουάριο του 1974, το πιο μεγάλο, το συντριπτικό κτύπημα του Κόμματος και της νεολαίας του στην Ελλάδα με μαζικές συλλήψεις;»

Δεν λέγαμε τότε, δεν ρωτούσαμε περισσότερα απ' όσα έπρεπε να ξέρουμε. Αν υπήρχε διαρροή, το "πλοίο" έπρεπε να διαθέτει στεγανά για να μη βουλιάξει αυτόν τον άνδρο. Αυτή η αρχή είναι το άλφα και το ωμέγα στην παρανομία, αλλά εμπίπτει κι αυτή στον αδυσώπητο Νόμο των Ακούσιων Συνεπειών, με φοβερές παραμορφωτικές παρενέργειες.

Εκείνο το πρωί του Γενάρη, όμως, ήταν νωρίς για μια ψυχραιμη αποτίμηση των ενδεχόμενων απωλειών από την περίπτωση του Α-25. Έτσι, το 'χα βέβαιο πως ένα άλλο, ακόμα πιο βασανιστικό ερώτημα κατέτρωγε τον Κάπτεν. Προσπαθούσε μάταια να διώξει τις μαύρες

σκέφεις τι θα συνέβαινε αν, με λίγο ακόμα σπρώξιμο και σχετική εκπαίδευση, είχε καταφέρει να φτάσει στο άμεσο μέλλον ένας πράκτορας στις κορυφαίες θέσεις του Κόμματος και της πολιτικής ζωής. Αποφάσισα να διακόψω απότομα τον πένθιμο ειρμό του.

«Μετά τριάντα χρόνια θα γράψω αυτή την ιστορία».

«Τι είσαι, βρε, το Φόρειν Όφφισ;» χαμογέλασε επιτέλους.

«Έχω την άδειά σου;»

«Ποια άδεια, ρε συ; Φοβάσαι μην τρίζουν τα κόκαλά μου; Άσ' τα, μανούλα μου, μη σκαλίζεις το παρελθόν, όλο και κάτι δυσάρεστο ξεφυτρώνει στις αναψηλαφήσεις. Και ποιος θα νοιάζεται γι' αυτόν τότε; Κανένας».

«Μα δε με νοιάζει “αυτός”. Θα είναι μόνο η αφορμή να γράψω μια πραγματεία για τις ιστορικές, κοινωνικοψυχολογικές, ακόμα και νευροεγκεφαλικές ρίζες του Διπλού Ανθρώπου. Μόνο η λογοτεχνία έχει κάνει κάποια βήματα στη διερεύνηση του φαινομένου Διπλός Άνθρωπος, κανέννας άλλος».

Πρέπει να άρχισα τότε να του αραδιάζω συγγραφείς που καταπιάστηκαν μ' αυτό το θέμα. Τον Έντγκαρ Άλαν Πόε, τον Πούσκιν, τον Γκόγκολ, τον Ντοστογιέφσκι, τον Όσκαρ Ουάιλντ, τον Λουίτζι Πιραντέλλο, τον Μπόρχες, τον Γκράχαμ Γκριν, τον Τζον Λε Καρρέ...

«Εδώ έχουμε τον λύκο και συ φάχνεις τον ντορό, με τα κουλτουριάρικα για Τζέκυλ και Χάουντ».

Έκανε τάχα πως αντιδρά, αλλά το θέμα τον είχε ερεθίσει. Καταλάβαινε καλύτερα από μένα πως δεν μπορεί οποιοσδήποτε εγκέφαλος να κάνει το κλικ, να γυρίζει

τον διακόπτη με τέτοια επιτυχία από τη μια κατάσταση στην άλλη.

«Ε, αυτός ο απόλυτος διχασμός προσωπικότητας, που λες, μου φαίνεται πως υπάρχει μόνο στις ταινίες. Πρέπει να είσαι τελείως ψυχοπαθής για να είναι ο ένας σου εαυτός μανιώδης καπνιστής ή πότης και ο άλλος να μη βάζει ποτέ τσιγάρο ή αλκοόλ στο στόμα του. Αυτός εδώ, ο δικός μας, μια χαρά ήξερε τι έκανε ο κάθε εαυτός του».

Έπεσε για λίγο σε βαθιά συλλογή για τη δέσμευσή μου να μιλήσω μετά τριάντα χρόνια και τελικά αποφάνθηκε:

«Το 2013 είναι μακρινό. Μετά τριάντα χρόνια ο κόσμος θα είναι διαφορετικός. Η ειρήνη κι ο σοσιαλισμός θα έχουν κάνει σημαντικά βήματα. Οι πράκτορες κι οι κατάσκοποι μπορεί να ανήκουν στην αρχαιολογία του Ψυχρού Πολέμου».

«Έτσι πίστευαν, Κάπτεν, κι οι άνθρωποι τη μεγάλη χρονιά των πρακτόρων, το 1913, την ειδυλλιακή χρονιά λίγο πριν το ξέσπασμα του Πρώτου Παγκόσμιου πολέμου».

Το 1913 τράβηξε το έντονο ενδιαφέρον του.

«Το μόνο που ξέρω» αστειεύτηκε «είναι πως ήταν η αποφράδα χρονιά που ενώθηκε η Κρήτη με την Ελλάδα».

«Τα κράτη, τα κόμματα, τα πρόσωπα τείνουν τη μια να υπερτιμούν τον ρόλο των μυστικών υπηρεσιών και να πέφτουν θύματα θεωριών συνωμοσίας, την άλλη να τον υποτιμούν με απίστευτες συνέπειες. Ένας αρχιπρά-

κτορας της CIA, ο Άνγκλετον, αφηνίασε, παρανόησε, έβλεπε παντού μυστικούς πράκτορες των Σοβιετικών και έριξε σε μεγάλο λούκι την αμερικάνικη πολιτική αφού έφτασε να “αποδεικνύει” ότι ο πρωθυπουργός της Βρετανίας Χάρολντ Ουίλσον, των Εργατικών, ήταν πράκτορας της KGB. Κατάλαβαν ότι τον έπιασε αμόκ μόνο όταν “αποκάλυψε” ότι ο Κίσσιγκκερ ήταν πράκτορας. Όμως είναι οι Αμερικανοί που δεν “πρόκαναν” να επεξεργαστούν τις πληροφορίες των πρακτόρων τους ότι οι Γιαπωνέζοι θα επιχειρήσουν αιφνίδια συντριπτική επίθεση στο Περλ Χάρμπορ».

«Ε, και οι Σοβιετικοί, μες στην ιμπεριαλιστική περικύκλωση, υπερέβαλαν τον κίνδυνο από τη διείσδυση των δυτικών πρακτόρων. Έτσι κόλλησε κι εδώ σ’ εμάς η πρακτορολογία με τον Μάρκο Βαφειιάδη και τους άλλους» θα σχολιάσει.

«Σίγουρα, αλλά είναι ο καχύποπτος Στάλιν που δεν παίρνει στα σοβαρά τις συγκεκριμένες πληροφορίες από τη *Rote Kapelle*, την Κόκκινη Ορχήστρα, το δίκτυο κομμουνιστών πρακτόρων, για την επικείμενη εισβολή της ναζιστικής Γερμανίας στη Ρωσία. Ούτε αποδέχθηκε την πληροφόρηση από το εκπληκτικό δίκτυο LUCY Ring που υπέκλεπτε πληροφορίες από τις γερμανικές υπηρεσίες».

«Η υπερβολική καχυποψία οδηγεί συχνά στο εντελώς αντίθετο αποτέλεσμα. Όμως ο Στάλιν κάτι άλλο θα είχε στο μυαλό του, ίσως μπλόφαρε. Το παν στον πόλεμο, να ξέρεις, είναι οι εφεδρείες».

Εννοούσε προφανώς ο Χαρίλαος ότι ο Στάλιν δεν ρί-

σκαρε να παρατάξει όλες τις δυνάμεις του στο δυτικό μέτωπο και να τις χάσει μεμιάς, και συνεπώς ήθελε να κρατήσει ανέπαφες τις δικές του εφεδρείες στα βάθη της παγωμένης Ρωσίας, όταν θα εξαντλούνταν τα στρατεύματα του Χίτλερ.

«Είναι ο ίδιος ο Στάλιν» επιμένω «που αρνείται να πιστέψει τις πληροφορίες του δικού του αρχιπράκτορα από την Ιαπωνία, του ξακουστού Ρίχαρντ Σόργκε, για την εισβολή της Γερμανίας».

Είχαν περάσει είκοσι περίπου χρόνια από εκείνο το ξημέρωμα του Γενάρη του 1983. Είχαμε πια χωρίσει κομματικά αλλά όχι προσωπικά, μιλούσαμε πιο χαλαρά κι ελεύθερα, όταν του ξαναθύμισα την παλιά μας κουβέντα και την παλιά μου δέσμευση.

«Είχες τότε ύφος Βάρκιζας» τον πείραξα. Θυμήθηκα τη βουβή θλίψη όταν οι αντάρτες παρέδιδαν τα όπλα και βίωναν εκείνη την τραγική στιγμή σαν προδομένοι.

«Αντίθετα, στην αρχή, πριν ανακαλύψουμε το “ποιος”, είχες ύφος Καρδίτσα - Καρπενήσι». Είχα στο μυαλό μου την εκπληκτική κίνηση αντιπερισπασμού του Καπετάν Γιώτη –η οποία εντυπωσίασε τους Αμερικανούς και τη δίδαξαν στις στρατιωτικές τους σχολές περί ανταρτοπολέμου– να βγει στην πλάτη του αντίπαλου στρατού στον Εμφύλιο, να καταλάβει την Καρδίτσα και το Καρπενήσι και να συνεχίσει τη “Μεγάλη Πορεία” στα μετόπισθεν, στα νότια, για να ανακουφίσει το μέτωπο του Γράμμου που άρχισε να κάμπτεται.

«Ξέχασες ότι τότε από τη στεναχώρια μου γέμισα έρπη;» Και συνέχισε σκεπτικός. «Δεν θυμάμαι ποιος το

είχε πει: Ένας σωστός πράκτορας στη σωστή θέση αξίζει όσο είκοσι χιλιάδες άνδρες στο πεδίο της μάχης. Ο Ναπολέον ή ο Κλάουζεβιτς;»

Πήγα να το πω, μα το 'πνιξα στο στόμα μου:

“Ναι, αλλά η ΚGB δεν έσωσε τη Σοβιετική Ένωση, ούτε η φοβερή και τρομερή Στάζι την Ανατολική Γερμανία του Χόνεκερ”.

Ναι, πρόλαβε να ζήσει την κατάρρευση του “υπαρκτού σοσιαλισμού”. Δεν θα μπορούσε όμως ούτε να το φανταστεί κανείς μας πως το 2013 θα ήταν η μεγάλη χρονιά της κατασκοπείας στον Κυβερνοχώρο, η απαρχή ενός νέου ψυχρού κυβερνοπολέμου, σε μια νέα, πιο ανοιχτή, πλαστική γεωμετρία των παγκόσμιων αλληλεξαρτήσεων και ανταγωνισμών.

Έτσι, να που ήρθε η ώρα, 2013, τριάντα χρόνια μετά, να γράψω την πραγματεία *Ο Διπλός Άνθρωπος* μ' αφορμή και μόνο την υπόθεση του A-25. Κι όμως τα πράγματα ήρθαν πολύ διαφορετικά, και κινδυνεύω να αθετήσω την υπόσχεσή μου. Ένας καινούριος άνεμος, ίδιος ανεμοστρόβιλος, μυστικό κάλεσμα από άγνωστα φαντάσματα του παρελθόντος, με σπρώχνει αλλού, πολύ μακριά, δεν ξέρω μέχρι πού, και μ' αναγκάζει να χωθώ την τελευταία στιγμή με τη βοήθεια ενός φίλου τουριστικού πράκτορα σε μια σκανδιναβική πτήση τσάρτερ Χανιά - Κοπεγχάγη με τελικό προορισμό ψηλά, στον Αρκτικό Κύκλο, στο Φίνμαρκ της Νορβηγίας. Το κινητό και το laptop μου θα συνεχίσουν να περιφέρονται μόνα τους ανά την Κρήτη και να αποπροσανατολίζουν τους νέους επίδοξους διαδικτυακούς gladiators. Ήταν

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΚΑΒΟΥΡΑΣ

ξημέρωμα, Σάββατο του Λαζάρου, 27 Απριλίου του 2013.

Το ξέρω. Θα πουν: «Γέρασες κι άρχισες να σκαλίζεις τα παλιά».